

35. Teurastamo

Teurastamolautakunta

Kokoonpano ja kokoukset. Kaupunginvaltuusto valitsi kokouksessaan 11. 1. 1956 teurastamolautakunnan puheenjohtajaksi isännöitsijä Juho Mehdon sekä lautakunnan jäseniksi tarkastaja Severi Koskisen, putkiasentaja Väinö Saarelan, talousneuvos Wilhart Piekkolan, varat. Erkki Haran, teurastaja Yrjö Pajulan, eläinlääk. neuv. Anders Backmanin, maanvilj. neuv. Uno Forssin ja kauppias Anto Kosken. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa toimi kaupunginvaltuutettu Kaj-Erik Östensson. Lautakunnan varapuheenjohtajana toimi talousneuvos Piekkola (13. 1. 2 §) ja sihteerinä apul. kaup. siht. Sulo Hellevaara ja 1. 10. lähtien varat. Reijo Hartio.

Teurastamolautakunta kokoontui 15 kertaa ja oli sen käsittelemien asiain pykäläluku 163 ja lähetettyjen kirjeiden luku 61.

Lautakunnan tärkeimmistä lopullisista päätöksistä mainittakoon mm.: entisen siipikarjateurastamon kuukausivuokra vahvistettiin 1. 7. lukien 425 mk/m² (13. 1. 11 §); sikateurastamossa päätettiin ottaa käyttöön uudet juoksukissat, joiden mallikappaleet teurastamo oikeutettiin tilaamaan Saksasta (13. 1. 13 §); toimitusjohtaja oikeutettiin ryhtymään toimenpiteisiin syväjäädättämön huoneiden n:o 106 ja 107 muuttamiseksi —20° C käyttöisiksi (13. 1. 14 §); hyväksyttiin teurastamon toimenpide, jonka mukaan entisen sikateurastamon tainnutus- ja karsinaosaston muuttaminen lihanleikkuu- ja konttoriosastoksi annettiin Oy. Contracta Ab:lle 558 000 mk:n urakkahinnasta (17. 2. 29 §); valittiin teurastamon edustajat 5. — 6. 5. pidettävään Suomen Kunnallisten Teurastamoiden Yhdistyksen vuosikokoukseen (13. 4. 50 §); päätettiin vahvistaa tilapäissäilytyksestä syväjäädättämössä perittävät maksut korotettuina sesonkiaikana ja alennettuina muuna aikana (4. 5. 62 §) sekä hyväksyttiin taksajaoston ehdotus teurastamon taksojen ja maksujen tarkistamiseksi (31. 8. 110 §).

Esitykset. Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemistä esityksistä mainittakoon seuraavat, jotka koskivat: apulaisjohtajan viran haettavaksi julistamista (13. 1. 17 §); syväjäädättämön käyttömaksujen tarkistamista (17. 2. 26 §); kirjanpito- ym. koneiden hankkimista (13. 4. 51 §); teurastamon talousarvioehdotusta v:ksi 1957 (18. 5. 67 §); tarkastuseläinlääkärin virka-asunnon vuokraamista apul. joht. Engdahlille eräin ehdoin (6. 7. 74 §); korvauksen maksamista lihatukkuliike Nordqvist Oy:lle (6. 7. 78 §); sekä määrärahan myöntämistä hissien hankkimista varten syväjäädättämöön sekä sen aiheuttamia rakennus- ym. töitä varten (14. 12. 159 §).

Palkkalautakunnalle tehtiin esitys neuvotteluihin ryhtymisestä teurastajien urakkasopimuksen irtisanomisen johdosta (27. 7. 94 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin mm. seuraavat lausunnot, jotka koskivat: tontin väraamista jätteiden polttolaitosta varten (9. 3. 34 §); liikemies Åke Rosbäckin vahingonkorvausanomusta (9. 3. 37 §); kaupungin poliisijärjestystä (13. 4. 44 §); apulaisjohtajan viran täyttämistä (13. 4. 45 §); teurastamoapulainen M. Paasosen anomusta vapautuksen saamiseksi vahingonkorvauksen ja oikeudenkäyntikulujen suorittamisesta (13. 4. 49 §); kalasatamakomitean mietintöä (27. 7. 87 §); Porkkalan jäädättämön hankkimista kaupungille (31. 8. 106 §); teurastajapalkkioiden tarkistamista ja teurastuspalkkioiden korottamista (31. 8. 108 §, 9. 11. 152 §).

Palkkalautakunnalle annettiin halliapulaisten palkkausta koskevia lausuntoja (9. 3. 35, 38 §).

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja teurastamon kertomuksen eripainoksessa.

Kalasadama

Kalasadaman neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi toim.joht. Reijo Turunen sekä jäsenenä agron. Uno Forss teurastamolautakunnan edustajana, kalastusneuvos Gunnar Gottberg edustaen Nylands fiskarförbund-nimistä liittoa, prof. Toivo Järvi Suomen Kalastusyhdistyksestä, kauppias Nils Karlsson Helsingin kalakauppiaiden yhdistyksen valitsemana, tarkastaja Severi Koskinen edustaen vähittäiskuluttajia sekä johtaja Arvo Vainio Helsingin kalatukkukauppiaat-nimistä yhdistystä.

Teurastamon toiminta

Henkilökunta. Eläinlääket. tri John Sjölund määrättiin hoitamaan apulaisjohtajan virkaa eläkkeelle siirryttyään 24. 1. alkaen toistaiseksi ja enintään siihen saakka, kunnes virka täytettäisiin. Apulaisjohtajaksi nimitettiin tarkastuseläinlääk. Björn-Ole Engdahl 17. 5. lukien. Tarkastuseläinlääkäriksi valittiin eläinlääk. Sakari Toivola 1. 10. alkaen. Syväjäädyyttämön eläinlääkäriarvoiksi määrättiin tarkastuseläinlääk. Torsten Troberg 1. 7. lukien. Apulaisjohtaja Engdahl määrättiin toimimaan päivystävänä eläinlääkärinä. Karjanhoitajaksi valittiin 1. 5. lukien Birger Lindqvist sekä halliapulaiseksi 1. 5. lukien Eino Kärhä.

Eläkkeelle siirtyivät teurastaja Valeri Saarinen 1. 3. lukien sekä vaakaaja Harald Landen 1. 1. 1957 lukien. Vartija Toivo Penttinen erotettiin 14. 1. 56.

Teurastamon alueita, rakennuksia ja laitteita koskevat asiat. Kaupunginvaltuusto myönsi tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan käyttövaroistaan edeltä arvaamattomia pääomamenoja varten 1 284 203 mk:n lisämäärärahan teurastamon syväjäädyyttämön I kerroksen jäähdityshuoneiden n:o 101, 102 ja 103 varustamiseksi ilmajäähdyttämällä. Teurastamolautakunta oikeutettiin ylittämään v:n 1956 talousarvion teurastamon pääluokan tilillä Koneiden, työkalujen ja kaluston hankinta ja uusiminen olevaa määrärahaa 705 967 mk:lla kahden hihnakuultimen maksamiseksi satamalaitokselle. Uusittu lannanpuhdistuslaitos otettiin käytäntöön keväällä.

Teurastusosastot. Teurastusosastoilla teurastettiin ja tarkastettiin vuoden kuluessa jäljempänä mainitut määrät eri eläimiä. Vertailun vuoksi julkaistaan myös v:n 1952—1955 luvut.

	1952	1953	1954	1955	1956
Sonneja ja härkiä	4 403	3 719	4 877	5 457	5 996
Lehmiä	15 949	13 972	13 712	15 943	17 068
Hiehoja ja isoja vasikoita	18 088	17 374	17 550	17 584	17 428
Pikkuvasikoita	5 245	5 614	5 248	6 044	5 767
Lampaita ja vuohia	9 300	8 067	7 142	5 822	4 353
Sikoja yli 50 kg	26 551	25 832	42 685	33 437	32 372
Sikoja alle 50 kg	466	350	1 563	1 711	1 896
Hevosia	2 713	2 298	1 031	1 083	1 022

Yhteensä 82 715 77 226 93 808 87 081 85 902

Edelläluetellut v:n 1956 ruhot vastasivat 7 381 295 kg lihaa, josta 55.9 % oli nautakarjan, 0.8 % lampaan, 40.4 % sian ja porsaan sekä 2.9 % hevosen lihaa.

Teurastusten jakautuminen eri kuukausille käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o VIII. Tarkastuksissa määrättiin erikoiskäsiteltäviksi sonneja 2, lehmiä 10 ja isoja vasikoita 14, kun taas seuraava määrä hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja,		Hylättyjä ruhonosia,		Kaikkiaan,
	kpl	kg	kpl	kg	
Sonneja	—	—	1	22	22
Lehmiä	40	6 021	56	559	6 580
Hiehoja ja isoja vasikoita	15	818	14	102	920
Pikkuvasikoita	40	602	3	9	611
Lampaita	15	173	10	28	201
Sikoja ja porsaita	151	8 291	459	1 480	9 771
Hevosia	8	2 296	1	38	2 334
Yhteensä	269	18 201	544	2 238	20 439

Sitäpaitsi hylättiin kaikkiaan 23 934 kg elimiä, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 44 373 kg.

Teurastusosastoilla teurastetut eläimet oli tuotu kaupunkiin joko maanteitse tai rautateitse kuten seuraavasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

	Maanteitse	Rautateitse	Kaikkiaan
Raavaita	22 282	23 977	46 259
Lampaita ja vuohia	2 774	1 579	4 353
Sikoja	32 921	1 347	34 268
Hevosia	733	289	1 022
Yhteensä	58 710	27 192	85 902

Karjatallien käyttö. Kaikkiaan oli yötä talleissa 49 652 eläintä eli 57.8 % kaikista teuraseläimistä. Raavaita oli talleissa 24 679 kpl eli 53.3 %, lampaita 2 552 kpl 58.6 %, hevosia 601 kpl 58.8 % ja sikoja 21 820 kpl 63.7 %.

Rehujen käyttö. Kaikkiaan käytettiin vuoden aikana 91 283 kg heiniä sekä 17 584 kg kaurajauhoja.

Suolipesimössä puhdistettiin suolia ja mahoja: raavasten 40 471 kpl, sikojen ja hevosten 34 956, pikkuvasikoiden ja lampaiden 10 116 kpl eli yhteensä 85 543 eläimen suolet ja mahat, 21 raavaan, 334 sian ja hevosen sekä 4 lampaan ja pikkuvasikan suolet hylättiin.

Vuotien tarkastus. Teurastamossa teurastettujen eläinten vuotia tarkastettiin eri kuu-kausina seuraavat määrät:

	Tarkastettu kpl	Leimattu, kpl			Nylkyvikoja		kpl	Luonnonvikoja,	
		I lk	II lk	III lk	kpl	%		kpl	%
Tammikuu	2 793	2 094	694	5	32	1.29	36	631	22.59
Helmikuu	3 090	2 482	604	4	15	0.97	30	563	18.22
Maaliskuu	2 129	1 781	347	1	10	2.63	56	282	13.25
Huhtikuu	3 056	2 717	331	8	24	1.05	32	283	9.26
Toukokuu	3 645	3 269	364	12	54	0.66	24	298	8.18
Kesäkuu	3 290	3 018	264	8	26	0.82	27	219	6.66
Heinäkuu	4 100	3 858	231	11	61	0.51	21	160	3.90
Elokuu	4 259	3 869	389	1	36	0.80	34	320	7.51
Syyskuu	4 092	3 639	448	5	46	0.46	19	388	9.48
Lokakuu	4 795	4 170	623	2	49	0.86	41	535	11.16
Marraskuu	4 033	3 226	805	2	42	0.74	30	735	18.22
Joulukuu	2 475	1 950	513	12	20	1.66	41	464	18.75
Yhteensä	41 757	36 073	5 613	71	415	0.94	391 ¹⁾	4 878	11.68

Lisäksi tarkastettiin seuraava määrä maalaisvuotia:

	Tarkastettu, kpl	Leimattu,		
		I lk	II lk	III lk
Tammikuu	275	197	67	11
Helmikuu	146	117	27	2
Maaliskuu	239	192	40	7
Huhtikuu	181	135	36	10
Toukokuu	155	121	27	7
Kesäkuu	138	111	18	9
Heinäkuu	100	89	8	3
Elokuu	132	107	24	1
Syyskuu	140	116	22	2
Lokakuu	157	125	27	5
Marraskuu	241	176	56	9
Joulukuu	202	156	42	4
Yhteensä	2 106	1 642	394	70

¹⁾ Teurastustavasta johtuen 391 uskonnollisten menojen mukaan teurastetun eläimen vuotaa merkitty II luokkaan.

Lihantarkastamossa tarkastettiin vuoden aikana 3 316 072 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat 70 496 kg:aan paloitetua lihaa ja seuraavassa mainittuihin ruholajeihin; vertailun vuoksi julkaistaan myöskin v:n 1955 vastaavat luvut:

	1955 Ruhoja, kpl	1956 Ruhoja, kpl
Sonneja	270	295
Lehmiä	8 642	9 588
Hiehoja ja isoja vasikoita	15 801	16 148
Pikkuväsiikoita	16 812	18 103
Lampaita ja vuohia	11 129	10 703
Sikoja ja porsaita	7 081	5 956
Hevosia	454	518
Yhteensä	60 189	61 311

Tarkastusten johdosta erikoiskäsiteltiin lehmiä 3 sekä hiehoja ja isoja vasikoita 3 kpl, kun taas seuraava määrä ruhoja ja ruhonosia hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja		Hylättyjä ruhonosia		Kaikkiaan,
	kpl	kg	kpl	kg	kg
Sonneja	1	124	5	96	220
Lehmiä	112	18 821	68	1 231	20 052
Hiehoja ja isoja vasikoita	34	1 444	32	192	1 636
Pikkuväsiikoita	308	4 633	79	359	4 992
Lampaita	6	67	4	17	84
Sikoja yli 50 kg	43	3 005	75	499	3 504
Sikoja alle 50 kg	1	26	—	—	26
Hevosia	27	6 200	11	169	6 369
Yhteensä	532	34 320	274	2 563	36 883

Sitäpaitsi hylättiin paloitetua lihaa 283 kg ja elimiä 48 154 kg, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 85 320 kg. Tarkastusten jakautuminen eri kuukausille ilmenee eripainoksen taulukosta n:o VIII.

Tukkumyyntihallin, jäähdyttämöjen ja syväjäädyyttämön sekä eri laitteiden käyttö

Tukkumyyntihallia, jäähdyttämöjä ja syväjäädyyttämöä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Tukkumyyntihallissa myytiin:													
Raavaita kpl	5 332	5 430	4 273	4 413	4 332	3 671	3 757	3 910	4 505	5 688	4 839	4 499	54 649
Isoja vasikoita »	4 330	4 197	3 672	5 026	5 119	4 442	4 760	6 595	6 050	6 371	5 598	4 363	60 523
Pikkuväsiikoita »	1 808	1 690	2 341	4 424	3 161	2 108	1 354	1 568	1 427	1 755	1 473	1 372	24 481
Lampaita »	1 636	1 642	1 609	1 963	1 868	863	2 594	4 788	3 792	4 558	3 162	1 662	30 137
Sikoja »	5 269	6 363	4 579	5 409	5 514	3 984	4 271	4 265	5 163	6 477	7 527	7 176	65 997
Hevosia »	154	152	68	136	140	136	95	158	143	309	456	146	2 093
Hirviä »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	6	1	10
Yhteensä kpl	18 529	19 474	16 542	21 371	20 135	15 204	16 831	21 284	21 080	25 160	23 061	19 219	237 890
Muuta tavaraa, kg	71 652	76 408	63 284	68 371	67 271	46 649	52 843	68 731	68 829	76 148	85 901	65 779	811 866

Kiloiksi muunnettuina muuttuvat edelläolevat numerot seuraaviksi:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu ...	1 539 671	Toukokuu ...	1 488 640	Syyskuu	1 525 139
Helmikuu ...	1 613 282	Kesäkuu	1 195 012	Lokakuu	1 881 082
Maaliskuu ...	1 264 925	Heinäkuu ...	1 257 536	Marraskuu ...	1 981 819
Huhtikuu ...	1 490 262	Elokuu	1 420 818	Joulukuu	1 535 443
Koko vuosi 18 193 629					

Teurastamossa säilytettiin kertomusvuonna seuraavat määrät:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Jäähdyttämön riippuvien ruhojen osastoilla säilytettiin: ¹⁾													
Raavaita kpl	9 706	8 557	6 256	6 183	4 682	6 379	5 803	6 236	7 999	8 711	10 858	6 974	88 344
Isoja vasik. »	2 881	3 032	3 424	6 167	3 959	6 629	5 160	8 531	7 766	6 464	4 846	3 645	62 504
Pikkuvasik. »	1 887	1 769	2 554	3 670	2 464	1 502	1 267	1 579	1 127	1 356	1 023	932	21 130
Lampaita »	766	996	570	1 509	904	580	1 038	2 085	1 410	1 732	980	662	13 232
Sikoja	7 056	9 333	7 354	9 463	7 336	6 465	8 146	7 052	7 680	10 106	9 869	8 390	98 250
Hevosia.. »	309	253	376	181	183	523	236	483	330	742	1 075	606	5 297
Yhteensä, kpl	22 605	23 940	20 534	27 173	19 528	22 078	21 650	25 966	26 312	29 111	28 651	21 209	288 757
Muuta tav. kg	99 890	45 365	60 315	56 045	51 220	45 645	41 800	56 165	47 960	65 410	67 385	82 050	719 250
Syväjäähdyttämöön tuotiin säilytettäväksi:													
Metsänriistaa kanoja ym. siipikarjaa	10 987	3 486	8 951	6 212	5 054	7 053	5 197	9 067	8 036	24 573	10 540	8 161	107 317
Lihaa	71 079	79 901	137 156	70 330	54 231	93 690	14 623	130 485	46 799	163 927	168 270	92 504	1 122 995
Muuta tavaraa, kuten maksaa, marjoja, vihanneksia, jäätelöä, munia ym.	18 542	16 109	20 399	36 628	104 303	95 947	71 964	69 311	102 920	76 635	65 500	21 361	699 619
Kalaa	30 232	27 517	24 488	30 103	394 217	476 664	82 165	20 227	12 143	35 658	25 214	56 481	1 215 109
Voita, margariinia ja juustoa ...	55 956	43 921	—	854 890	134 357	100 513	—	39 812	—	—	341 450	300 922	1 871 821
Metsästäjäkopeissa ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25 000
Yhteensä, kg	186 796	170 934	190 994	998 163	692 162	773 867	173 949	268 902	169 898	300 793	610 974	479 429	5 041 861

Teurastamon juoksuratoja, sähkövinttureita ym. laitteita käytettiin seuraavaa muualla tarkastettua lihamäärää varten:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavaita	2 182	2 100	1 587	1 558	1 441	1 462	1 255	1 396	1 676	2 096	2 202	1 925	20 880
Isoja vasikoita »	2 143	1 824	1 593	2 285	2 152	1 992	2 073	3 167	2 862	2 768	2 041	2 001	26 901
Pikkuvasikoita »	362	211	680	1 601	906	571	175	321	389	349	261	168	5 994
Lampaita	849	766	742	1 047	853	506	197	2 102	1 346	2 283	1 860	964	13 515
Sikoja	2 940	3 048	1 952	2 053	2 088	1 420	1 552	1 565	1 753	2 281	2 999	2 522	26 173
Hevosia	50	37	8	42	26	23	14	61	50	90	128	49	578
Hirviä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	7
Yhteensä	8 526	7 986	6 562	8 586	7 466	5 974	5 266	8 612	8 076	9 867	9 497	7 630	94 048
Muuta tavaraa, kg	21 847	23 412	18 016	19 750	23 469	18 951	22 366	28 902	29 148	24 998	30 439	24 356	285 654

¹⁾ Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua ruhomäärää.

Edellämainittu lihamäärä oli kiloissa laskettuna eri kuukausina seuraava:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu ...	669 940	Toukokuu ...	520 236	Syyskuu	566 668
Helmikuu	633 700	Kesäkuu	427 982	Lokakuu	680 202
Maaliskuu ...	459 998	Heinäkuu	431 055	Marraskuu ...	734 490
Huhtikuu	530 069	Elokuu	528 275	Joulukuu	591 102

Koko vuosi 6 773 717

Lihantarkastamosta suoraan vietiin tukkumyyntihallia käyttämättä 86 raavaan, 4 864 pikkuvaskan, 66 lampaan, 165 sian ja 11 hevosen ruhoa. Lisäksi vietiin tarkastamosta suoraan 62 008 kg paloitetua lihaa.

Lihanhinnoittelu. Hinnoitellun lihan korkein ja alin hinta eri hintaryhmissä kunakin kuukautena ilmenee eripainoksen taulukosta n:o IV.

Helsingin lihankulutus ilmenee eripainoksen taulukosta n:o VII.

Laboratorio. Vuoden kuluessa suoritettiin 298 bakteriologista tutkimusta keittokokeineen ja ph-mittauksineen sekä 767 erillistä keittokoetta ph-mittauksineen. Bakterioskopisia ja histologisia tutkimuksia tehtiin yhteensä 437 ja sekalaisia tutkimuksia 10.

Trikiinitutkimuksia suoritettiin 40 224 sianruhosta ja 1 110 ruhon osasta.

Bakteriologisten tutkimusten tulokset:

Tutkimusten syyt	Sonnejä ja härkiä	Lehmiä	Hiehoja ja isoja vasikoita	Pikkuvaskoita	Lampaita ja vuohia	Sikoja	Porsaita	Hevosia	Bakteeri-pitoisuus		
									Bakteerittomia	Vähän	Runsaasti
Bronchopn. catarrh. inf. suum. — Porsasyskä ...	—	—	—	—	—	2	—	—	1	1	—
Degen. hepatis — Maksarappeutuma	—	20	10	1	—	2	—	1	9	20	5
Enteritis — Suolitulehdus	—	1	2	—	—	27	1	—	10	16	5
Erysipelas suis — Sikaruusu	—	—	—	—	—	7	—	—	1	4	2
Castr. et peric. traum. — Traumaattinen maha- ja sydänpussin tulehdus	—	9	—	—	—	—	—	—	2	6	1
Icterus — Keltatauti	—	1	—	5	—	2	—	—	2	5	1
Lienitis — Pernatulehdus	—	4	—	—	—	—	—	—	1	3	—
Lumbago — Lannehalvaus	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
Lymphadenosis — Valkoveritauti	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Mastitis — Utaretulehdus	—	27	—	—	—	2	—	—	7	16	6
Metritis — Kohtutulehdus	—	3	—	—	—	—	—	—	1	2	—
Nephritis — Munuaistulehdus	—	3	—	1	—	6	1	1	3	8	1
Paresis puerp. — Poikimahalvaus	—	4	—	—	—	—	—	—	—	3	1
Partus — Synnytys	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Peritonitis — Vatsakalvon tulehdus	—	6	—	—	—	3	—	—	4	5	—
Pneumonia — Keuhkokuume	—	2	3	1	—	4	—	—	3	6	1
Prolapsus uteri — kohdun esiinluiskahtaminen ..	—	2	—	—	—	—	—	—	1	1	—
Yleisen verenmyrkytyksen merkkejä	—	15	6	34	—	5	1	3	9	40	15
Alii morbi — Muut taudit	—	19	10	5	—	24	—	8	23	36	7
Yhteensä	—	118	31	47	—	85	3	14	78	175	45

Bakteriologisesti tutkittiin 0.2 % tarkastetuista ruhoista. Näistä oli 207 ruhoa teurastusosastoilta ja 91 ruhoa lihan tarkastamolta. Bakteriologisesti tutkituista ruhoista hylättiin 40.6 %.

Erillinen keittokoe ph-mittauksineen suoritettiin 300 lihan tarkastamolla ja 467 teurastusosastoilla tarkastetusta eli yhteensä 767 ruhosta. Tämä oli 0.3 % kaikista tarkastetuista ruhoista. Erillisen keittokokeen tai ph-mittauksen perusteella hylättiin 14.8 % tutkituista ruhoista.

Pernaruttokokeita suoritettiin 21, jotka kaikki olivat kielteisiä.

Tuberkuloosikokeita suoritettiin 353. Nautatuberkuloosi todettiin 20, sikatuberkuloosi 255 tapauksessa, yhteensä 275 tapauksessa, joka oli 77.9 % tutkituista näytteistä. Histologisesti tutkittavaksi otettiin 45 näytettä.

Trikiinitutkimuksiin otettiin näytepalanen 40 224 sianruhosta, joista jokaisesta tehtiin 7 trikinoskopista valmistetta. Säilyväksi tehdystä sianlihasta oli 1 110 näytepalasta, joista tehtiin 3 trikinoskopista valmistetta kustakin. Tutkimuksissa ei todettu trikiinejä.

Vuoden aikana suoritettiin laboratorioissa, lihan tarkastamolla ja teurastusosastoilla 8 eläinlääkäriä täydennyskurssiin ja 3 eläinlääkäriä laillistamiskurssiin kuuluvan harjoittelun. Kuudelle lääketieteen kandidaattiryhmälle annettiin täydennysopetusta elintarvikehygieniassa. Laboratorioissa harjoitteli lisäksi 9 laboratorioapulais- ja 9 trikiinitutkijakurssilaista. Laboratorion luentosalia käyttivät hyväkseen FAO:n eläinlääkäreille ja laboratorioapulaisille järjestämät neljä elintarvikehygienistä jatkokurssia, Keinosiemeniänsyödyksen pitämät kurssit sekä Suomen kylmäteknillistaloudellinen yhdistys. Luentosalissa pidettiin lisäksi syväjäädystustuotteiden maistiaiset sekä teurastamolautakunnalle että pääkaupungin lehdistön edustajille.

Tarkastuseläinlääkärien toteamat taudit ja niistä aiheutuneet toimenpiteet ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o I.

Sairasteurastamolla obdusoitiin 51 eläintä, näistä 5 lehmää, 3 isoa vasikkaa, 6 pikkuvasikkaa, 7 lammasta, 24 sikaa ja 6 hevosta. Näiden kuolema ei ollut tarttuvien tautien aiheuttama.

Käyttöosasto. Konekeskuksen turbojäähdytyskoneiden lukumäärä oli neljä kuten edelliselläkin vuonna. Niiden käyttöaika oli kertomusvuonna: I:n 318 t 25 min, II:n 3 085 t 39 min sekä IV:n 3 202 t 49 min, eli yhteensä 6 606 t 53 min.

Kalsiumkloridia käytettiin: I jäähdytysosastossa 16 830 kg ja II jäähdytysosastossa 33 165 kg, yhteensä 49 995 kg.

Jään valmistuslaitoksessa valmistettiin jäätä 1 140 600 kg.

Lämpökeskus. Kattilalaitos ei ollut kertomusvuoden aikana käytössä, sillä teurastamo sai tarvitsemansa lämpöenergian kaukojohtoon välityksellä Suvilahden voimalaitokselta.

Höyryn osto ja kulutuksen jakaantuminen. Sähkölaitokselta ostettiin höyryä 16 055.1 tonnia hintana 11 879 575 mk. Kulutus jakaantui kertomusvuonna eri osastoille seuraavasti: teurastamo 13 800.23 tonnia, syväjäädystämö 1 574.6 tonnia sekä maidontarkastamo 680.27 tonnia.

Vedenkulutus. Vesilaitokselta tulevan veden kulutus kuutiometreissä jakaantui eri osastoille seuraavasti:

	m ³		m ³
Lämminvesi	27 292	Suuren karjan talli	589
Jäähdytyskoneet	4 786	Sikalat	699
Hallintorakennus	2 452	Lantala	3 157
Jäätehdas	3 633	Karjavaunujen puhdistamo	2 675
Tukkuhalli ja kellari	3 096	Lihavaunujen puhdistamo	181
Jäähdytysluoneet	317	Kanateurastamo	1 068
Sikateurastamo ja laboratorio ...	7 666	Pienen karjan talli	2 769
Suolipesimö	19 764	Pihojen kastelu	399
Mahojen tyhjennys	69 360	Vuotavarasto	985
Suuren karjan teurastamo	9 173	Syväjäädystämö	28 446
Lihantarkastamo	617	Autopesimö	6 995
Saniteettiteurastamo	1 432	Maidontarkastamo	5 708
		Yhteensä	203 259

Rautatievaunupesimöt. Vuoden aikana puhdistettiin ja desinfioitiin karjavaunuja 2 217 kpl ja lihavaunuja 415 kpl, yhteensä 2 632 kpl. Lämpimän veden kulutus oli 1 953 m³ ja kylmän veden 904 m³.

Sähkönkulutus. Laitoksen tarvitsema sähkövirta saatiin kaupungin sähkölaitokselta 5 250 voltin suurjännitteisenä teurastamon omalle muuntoasemalle, jossa jännite alennettiin 500, 380/220 ja 220/127 jännitteiseksi. 500 voltin jännitteistä virtaa käytettiin teurastamon jäähdytyskoneiden moottoreissa ja 220/127 voltin jännite pienemmissä mootto-

reissa, tuulettajissa ja valaistuksessa, ollen lamppujännite 127 voltia. Syväjäädyyttämön käyttöjännite oli 380/220 voltia.

Sähkövirtaa ostettiin kertomusvuoden aikana sähkölaitokselta 2 047 540 kWh, jonka kulutus jakaantui seuraavasti: teurastamoon voimavirtaa 937 371 kWh ja valaistusvirtaa 117 177 kWh, yhteensä 1 054 548 kWh; syväjäädyyttämöön 849 396 kWh voimavirtaa ja valaistusvirtaa 40 974 kWh, yhteensä 890 370 kWh. Muunto- ja jakeluhäviöt olivat teurastamossa 55 957 kWh ja syväjäädyyttämössä 46 665 kWh.

Syväjäädyyttämön jäähdityskoneiden käyttöajat v. 1956 ilmenevät seuraavasta:

Kuukausi	Jäähdytyskoneet olivat käynnissä											Sähkön kulutus, kWh
	1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	Yht.	
	tuntia											
Tammikuu	1	247	256	183	—	—	6	—	9	702	18 600	
Helmikuu	15	273	237	58	—	—	—	—	78	661	19 560	
Maaliskuu	115	48	258	133	271	—	—	23	71	136	1 055	31 906
Huhtikuu	36	101	308	359	325	—	—	161	162	—	1 452	58 230
Toukokuu	59	132	484	485	484	196	191	199	236	7	2 473	102 140
Kesäkuu	91	517	620	616	612	309	505	262	442	10	3 984	146 740
Heinäkuu	364	471	471	474	474	204	98	71	—	17	2 644	114 660
Elokuu	449	465	465	466	460	293	—	80	92	—	2 770	94 680
Syyskuu	341	397	397	365	399	195	1	74	134	1	2 304	75 340
Lokakuu	371	374	372	386	387	155	25	79	167	7	2 323	76 880
Marraskuu	148	322	322	314	412	68	9	34	111	7	1 747	55 480
Joulukuu	26	276	297	297	296	6	—	46	90	—	1 334	46 520
Yhteensä	2 016	3 103	4 514	4 388	4 361	1 426	829	1 035	1 505	272	23 449	840 736

Kalasaatama. Kertomusvuoden aikana tuotiin Helsinkiin kalaa kaikkiaan 9 177 703 kg, josta mainittakoon, että suolattua silliä tuotiin 2 680 060 kg ja tuoretta silakkaa 3 150 663 kg. Yksityiskohtaiset tiedot koko kalan tuonnista kuukausittain, lähetyspaikkakunnittain ja kuljetustavan mukaan ilmenee eripainoksen taulukoista n:o V ja VI. Lisäksi koneiden käyttöselostus ja taulukko, josta ilmenee kuukausittain kalasaataman jäähdyyttämössä säilytetty tavaramäärä.

Seuraavat luvut valaisevat kalasaataman toimintaa:

Kuukausi	Säilytetty tavaraa jäähdyt- tämässä, kg ¹⁾	Jäähd- tyskone käynyt, t/m	Sähkövoimaa kulutettu			Polttoaineita		Vettä, m ³	Voiteluöljyä, kg	Ammoniakkia, kg
			Valoa, kWt	Voi- maa, kWt	Yh- teensä, kWt	Hal- koja, m ³	Kok- sia, tn.			
Tammikuu	302 859	36.45	66	279	345	1.0	2.5	93	1.5	—
Helmikuu	194 608	—	55	6	61	1.0	2.0	24	—	—
Maaliskuu	214 339	—	34	30	64	1.0	1.0	22	—	—
Huhtikuu	160 282	30.20	29	297	326	0.5	0.6	257	5.0	30
Toukokuu	274 341	175.00	27	1 433	1 460	0.5	0.2	781	—	—
Kesäkuu	263 813	267.00	24	2 329	2 353	—	—	1 612	1.5	—
Heinäkuu	199 386	297.00	44	2 693	2 737	—	—	2 024	—	—
Elokuu	191 065	253.00	29	2 047	2 076	—	—	1 245	2.5	—
Syyskuu	196 940	142.00	22	1 252	1 274	—	—	747	—	—
Lokakuu	215 923	119.00	49	937	986	0.5	1.0	535	1.0	—
Marraskuu	205 037	26.00	63	289	352	1.0	2.0	135	—	—
Joulukuu	347 598	34.00	52	353	405	0.5	2.5	160	1.0	—
Yhteensä	2 766 191	1 380.05	494	11 945	12 439	6.0	11.8	7 635	12.5	30

Tulot ja menot. Tuloja oli kertomusvuonna talousarvion mukaan arvioitu kertyvän 153 272 200 mk, josta teurastamon tuloja 150 617 240 mk ja kalasaataman tuloja 2 654 960 mk. Tilien mukaan nousivat tulot 175 662 439 mk:aan, josta teurastamon tuloja 173 224 724 mk ja 2 437 715 mk kalasaataman tuloja. Tulot olivat siten teurastamon osalta 22 607 484 mk arvioituja suuremmat ja kalasaataman osalta 217 245 mk arvioituja pie-

¹⁾ Jäähdyyttämässä säilytetystä tavarasta oli kalaa 2 695 314 kg ja muuta tavaraa 70 877 kg.

nemmät. Kokonaisuudessaan olivat tulot 22 390 239 mk arvioituja suuremmat.

Eri tuloerät ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

Tuloerä	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Ylitulot (+) Vajaus (—), mk
Teurastusosasto	33 000 000	30 215 190	— 2 784 810
Lihantarkastusosasto	10 000 000	9 144 075	— 855 925
Tukkomyyntihalli	14 500 000	14 214 589	— 285 411
Kuljetusratojen ym. laitteiden käyttämisestä	10 500 000	9 886 179	— 613 821
Jäähdyttämöt	66 700 000	88 058 167	+ 21 358 167
Muut tulot	18 290 880	23 838 980	+ 5 548 100
Luontoisedut	281 320	305 259	+ 23 939
Yhteensä	153 272 200	175 662 439	+ 22 390 239

Prosenttilaskelma, josta ilmenee v:n 1952—1956 eri tuloryhmien osuus kokonaistulosta:

Tuloerä	1952	1953	1954	1955	1956
Teurastusosasto	29.9	26.4	24.4	20.2	17.2
Lihantarkastamo	10.2	9.6	6.3	6.0	5.2
Tukkomyyntihalli	14.1	13.6	10.3	9.2	8.1
Kuljetusradat	6.1	9.3	7.4	6.5	5.6
Jäähdyttämöt	25.3	22.2	38.6	43.9	50.1
Muut tulot	14.1	18.6	12.8	14.0	13.6
Luontoisedut	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2

Menot. Kaupungin v:n 1956 talousarvioon merkittiin teurastamoa varten määrärahoja yhteensä 143 138 630 mk, johon kertomusvuonna myönnettiin ylitysoikeuksia ja lisämäärärahoja yhteensä 11 848 969 mk, mistä käytettiin 141 443 319 mk. Eri menoeriin jakautuivat määrärahat seuraavasti:

	Talousarvion määräraha, mk	Lisämäärä- rat ja ylitys- oikeudet, mk	Käytetty tilien mukaan mk	Säästö (+) ylitys (—), mk
Palkkiot	246 000	19 600	265 000	+ 600
Vakinaiset viranhaltijat	30 490 370	2 742 249	33 232 619	—
Tilapäiset viranhaltijat	6 136 080	—	6 019 195	+ 116 885
Vuosilomasijaiset	603 450	—	546 928	+ 56 522
Muut palkkamenot	6 705 760	726 660	7 432 420	—
Vuokra	28 407 690	—	28 407 690	—
Lämpö	10 150 675	4 973 508	15 124 183	—
Valaistus	1 732 750	—	1 689 756	+ 42 994
Hylkyliha	600 000	75 000	598 410	+ 76 590
Vedenkulutus	4 256 360	—	4 010 588	+ 245 772
Puhtaanapito	6 951 200	1 888 000	8 148 420	+ 690 780
Painatus ja sidonta	1 300 000	265 000	1 397 922	+ 167 078
Tarverahat	1 427 000	—	1 232 852	+ 194 148
Työvaatteiden pesu, uusiminen ja kunnossapito	1 068 350	202 985	1 271 335	—
Koneiden, työkalujen ja kaluston hankinta ja uusiminen	1 837 800	705 967 ¹⁾	1 670 357	+ 873 410
Yleisten laitteiden kunnossapito	9 570 000	—	6 953 518	+ 2 616 482
Tapaturmavakuutusmaksut	500 000	—	344 330	+ 155 670
Käyttövoima	13 196 000	—	11 717 660	+ 1 478 340
Rehut ja kuivikkeet	850 000	250 000	1 018 450	+ 81 550
Tarveaineet	2 109 145	—	1 817 447	+ 291 698
Rakennusten, teiden ja ratojen korjaus ja kunnossapito	15 000 000	—	8 544 239	+ 6 455 761
Yhteensä	143 138 630	11 848 969	141 443 319	+ 13 544 280

¹⁾ Siirr. v:ltä 1955.

Lisäksi myönnettiin teurastamolautakunnan käytettäväksi tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan tilin Talorakennukset määrärahoista eräitä teurastamossa ja syväjäädyttämössä suoritettavia lisärakennus-, viimeistely- ja uusimistöitä varten yhteensä 30.6 milj. mk, josta kertomusvuonna käytettiin 292 765 mk.

Selvemmän kuvan saamiseksi on kokonaismenot seuraavassa yhdistelmässä jaoteltu pääryhmiinsä, minkä lisäksi menoerien osuudesta kokonaismenoihin on tehty prosenttilaskelma:

	1955	1956	1954	1955	1956
	Kokonaismäärä				
Menoerä	mk	mk	%	%	%
Palkkausmenot	49 095 655	54 965 167	47.8	36.8	38.9
Palkkiot	199 600	265 000	0.2	0.1	0.2
Vakinaiset viranhaltijat	29 594 060	33 232 619	26.8	22.1	23.4
Tilapäiset viranhaltijat	6 605 000	6 019 195	5.8	5.0	4.3
Vuosilomansijaiset	252 637	546 928	0.4	0.2	0.4
Muut palkkamenot	6 881 316	7 432 420	8.2	5.2	5.3
Puhtaanapito	5 563 042	7 469 005	6.4	4.2	5.3
Vuokra	26 599 100	28 407 690	7.8	20.0	20.1
Käyttökustannukset	28 978 990	34 359 634	25.4	21.7	24.3
Lämpö	12 341 744	15 124 183	9.6	9.3	10.7
Valaistus	1 612 237	1 689 756	1.3	1.2	1.2
Vedenkulutus	3 589 114	4 010 588	3.9	2.7	2.8
Käyttövoima	9 664 907	11 717 660	9.0	7.2	8.3
Tarveaineet	1 770 988	1 817 447	1.6	1.3	1.3
Kunnossapitokustannukset	24 419 648	17 168 114	14.7	18.3	12.1
Koneiden, työkalujen ja kaluston hankinta	4 990 630	1 670 357	3.0	3.7	1.2
Yleisten laitteiden kunnossapito ...	8 795 641	6 953 518	4.7	6.6	4.9
Rakennusten, teiden ja ratojen korjaus ja kunnossapito	10 633 377	8 544 239	7.0	8.0	6.0
Muut kustannukset	4 253 569	6 542 714	4.3	3.2	4.6
Hylkylihan korvaus	623 124	598 410	0.7	0.5	0.4
Painatus ja sidonta	1 158 612	1 397 922	1.0	0.9	1.0
Tarverahat	1 142 749	1 232 852	1.0	0.8	0.9
Vaatteiden pesu, uusiminen ja kunnossapito	221 414	1 271 335	0.2	0.2	0.9
Tapaturmavakuutusmaksut	203 030	344 330	0.3	0.1	0.2
Rehut ja kuivikkeet	556 829	1 018 450	0.8	0.4	0.7
Puhtaanapito	347 811	679 415	0.3	0.3	0.5
Menot yhteensä	133 346 962	141 443 319	100.0	100.0	100.0
Tulot yhteensä	150 359 097	175 662 439			
Vajaus (—) Ylitys (+)	+ 17 012 135	+ 34 219 120			